

ВІДГУК

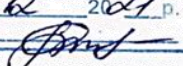
офіційного опонента **ПРИМИ РАЇСИ МИКОЛАЇВНИ,**

доктора педагогічних наук, професора

про дисертацію **КВАСНИЦІ ІРИНИ МИКОЛАЇВНИ «Формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти»**, поданої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Реформаційні суспільні перетворення, наближення до світових тенденцій економічного й суспільного розвитку, динаміка розвитку ринку професій, конкуренція на сучасному фізкультурно-спортивному ринку праці, зміна умов професійної діяльності об'єктивно вимагає нових підходів до організації підготовки кваліфікованого фахівця відповідного рівня та профілю, компетентного, відповідального, соціально і професійно мобільного, готового до постійного професійного зростання. Відтак, немає сумніву у своєчасності й актуальності дисертаційної роботи Квасниці Ірини Миколаївни «Формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти», яка виконувалася у Хмельницькому національному університеті відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт з теми «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (державний реєстраційний номер 0119U103663).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. Аналіз дисертаційної роботи Квасниці І.М. дозволяє стверджувати: понятійне поле дослідження опрацьовано досить глибоко, всебічно продумане і вмотивовано представлено, що й забезпечило можливість оптимального визначення стратегії наукового пошуку, а також його ефективної реалізації. Нам видається особливо науково цінним те, що здобувачці вдалося *вперше* визначити й обґрунтувати педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої

Хмельницький національний університет	
«14»	Вх. № 5-1624
	62 2021 р.
Підпис	

освіти: розвиток позитивної мотивації здобувачів вищої освіти до оволодіння ними професійною мобільністю шляхом їх участі у різних видах практики і в позааудиторній роботі; оновлення змісту професійно-орієнтованих дисциплін у контексті професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту; використання сучасних освітніх технологій для формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту; розробити структурно-функціональну модель формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти, яка поєднує методологічно-цільовий, змістово-процесуальний та діагностично-результативний конструкти.

До конструктивних наукових пошуків відносимо й удосконалення компонентної структури професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний компоненти), критеріїв (мотиваційно-ціннісний, знаннєвий, операційно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний) з відповідними рівнями та показниками; уточнення сутності основних понять дослідження («професійна мобільність майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту» та «формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти»). Дістали подальшого розвитку зміст, форми і методи формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти; положення щодо реалізації методологічних підходів і принципів, що покладено в основу формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Слід відзначити обґрунтованість визначення наукового апарату дослідження, що віддзеркалює сутність і змістову вагомість ключових понять й дає можливість цілісно уявити авторське бачення щодо розв'язання окресленої проблеми, її алгоритм, інструментарій, способи інтерпретації одержаних результатів.

Зміст рецензованої роботи свідчить про ґрунтовне вивчення дослідницею проблеми, глибину, виваженість її аналізу, творче застосування загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що дозволило досягти поставленої мети і розв'язати систему теоретичних і прикладних завдань.

Значення для науки й практики отриманих дисертантом результатів.

Дисертаційна робота Квасниці Ірини Миколаївни містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати розв'язують важливі завдання формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти. Потенціал рецензованого дослідження аргументований перспективами подальших наукових розвідок із означеної проблеми: упровадження елементів дослідження щодо формування професійної мобільності здобувачів вищої освіти магістерського рівня; вивчення можливостей неформальної освіти задля формування професійної мобільності; висвітлення особливостей формування професійної мобільності майбутніх тренерів у зарубіжних країнах.

Практичне значення дослідження аргументоване розробленням та впровадженням навчально-методичного забезпечення формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти, зокрема: «Професійна мобільність у фізичній культурі і спорті» (методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальностей «Фізична культура і спорт» та «Середня освіта (Фізична культура)»); «Легка атлетика з методикою викладання» (методичні вказівки до самостійної роботи студентів спеціальностей «Фізична культура і спорт» та «Середня освіта (Фізична культура)»), «Практика за профілем майбутньої професії» (методичні вказівки до проведення практики для студентів спеціальностей «Фізична культура і спорт»), навчально-методичний комплекс із дисципліни «Професійна майстерність (за професійним спрямуванням)», тестові завдання з модуля «Професійна мобільність майбутнього тренера-викладача з виду спорту».

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Рецензована дисертація чітко структурована, включаючи анотації (українською та англійською мовами), вступ, три розділи, висновки і список використаних джерел (256 найменувань, із них 26 – іноземних) та 24 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 312 сторінок, із них 224 сторінки основного тексту. Ілюстративний матеріал подано у 11 таблицях та 20 рисунках.

Безумовного схвалення заслуговує обрана дисертанткою логіка викладу змісту та основних результатів дослідження, коректного анотування авторських позицій стосовно кожного розділу роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти» здобувачкою проаналізовано сучасні підходи до розуміння феномену професійної мобільності у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців; досліджено й обґрунтовано перспективи формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти; висвітлено стан сформованості професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти; розкрито складові професійної мобільності, визначено й обґрунтовано компоненти, критерії, показники й рівні сформованості професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту.

Заслуговує на увагу і схвалення представлена чітка авторська позиція щодо розгляду поняття «професійна мобільність майбутнього тренера-викладача з виду спорту» як інтегративного утворення, що проявляється в професійній діяльності як здатність організовувати якісне виконання професійних завдань на основі сформованих ключових компетенцій, оперативно опановувати інноваційні технології теорії і практики фізичної культури і спорту та творчо впроваджувати їх у навчальну і професійну діяльність, готовність до змін, що надає можливість особистісного й професійного зростання. Вартісною вважаємо чіткість розуміння здобувачкою формування професійної мобільності майбутніх тренерів-

викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти як спеціально організованої взаємодії педагогів із студентами, що передбачає оволодіння здобувачами вищої освіти ключовими компетенціями, суб'єктивним досвідом навчально-професійної діяльності й забезпечує їх потребу в саморозвитку та самореалізації.

Відмітимо вияв належної наукової ерудиції дисертантки щодо виокремлення й характеристики структурних компонентів професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту: мотиваційного, когнітивного, діяльнісного, рефлексивного; критеріїв (мотиваційно-ціннісний, знаннєвий, операційно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний), їх показників та рівнів сформованості досліджуваної якості: високий, достатній, низький.

Другий розділ «Методичні засади формування професійної мобільності майбутнього тренера-викладача з виду спорту в закладах вищої освіти» містить, на наш погляд, належну аргументацію щодо виокремлення й теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої; розроблення структурно-функціональної моделі формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої; презентування змісту, форм і методів формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти.

Відзначимо фокусування особливої дослідницької уваги Ірини Миколаївни на обґрунтуванні педагогічних умов формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти (розвиток позитивної мотивації здобувачів вищої освіти до оволодіння ними професійною мобільністю шляхом їх участі у різних видах практики і в позааудиторній роботі; оновлення змісту професійно-орієнтованих дисциплін у контексті професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту; використання сучасних освітніх технологій для формування

професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту) та розроблення структурно-функціональної моделі формування досліджуваного феномену, що містить три основних конструкти: методологічно-цільовий, змістовно-процесуальний та діагностично-результативний, які виконують відповідно прогностичну, розвиваючу та діагностичну функції.

Цілком прийнятним є реалізований авторкою алгоритм проведення дослідницько-пошукової роботи *у третьому розділі* «**Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти**», де здобувачка описує послідовність етапів педагогічного експерименту, розкриває загальні питання організації та проведення педагогічного експерименту, аналізує результати дослідження.

Варто відзначити скрупульозно проведену авторкою дослідження роботу щодо добору й використання методичного інструментарію оцінювання рівня сформованості професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти відповідно до визначених критеріїв (табл. 3.1., с. 165).

Вірогідність отриманих результатів забезпечена обґрунтованістю вихідних позицій, використанням комплексу методів, адекватних його предмету, меті і завданням, характером дослідницько-експериментальної роботи, репрезентативністю обсягу вибірки і статистичною значущістю експериментальних даних; позитивними наслідками впровадження методики реалізації педагогічних умов формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти; підтверджена достатньо представницькою апробацією на наукових конференціях різного рівня.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях. Обсяг і характер публікацій здобувачки (25 наукових праць, зокрема: 6 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному періодичному виданні, 1 – у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of

Science, 13 публікацій у збірниках матеріалів і тез конференцій України і зарубіжжя, 4 методичні рекомендації) підтверджують фундаментальність її доробку.

Дискусійні положення та зауваження до змісту роботи. Попри відзначений позитив, віддаючи належне ерудиції Квасниці І.М., у контексті дискусії, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання:

1. Дискусійним нам видається формулювання здобувачкою деяких позицій наукового апарату дослідження: виокремлених суперечностей у площині кореляції з визначеною метою дослідження; гіпотези (розроблено модель формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти).
2. Видається доцільним більш докладний коментар авторки щодо вживання у трактуванні змісту базових понять дослідження категорії «ключові компетенції». Думається доцільно вживати у словосполученні термін «компетентність» як інтегративну характеристику якості підготовки, категорію результативності освіти.
3. На наш погляд, потребує обґрунтування доцільність розкриття особливостей професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у вітчизняному та зарубіжному досвіді, позаяк ця позиція не відображена у завданнях дослідження.
4. Перелік наукових підходів, що є ґрунтовними у представленому дослідженні і презентовані у методологічно-цільовому конструкті розробленої структурно-функціональної моделі, на нашу думку, варто було б доповнити ще й середовищним підходом. Уважаємо, що середовищний підхід увиразнив би зміст створення активного комунікативного середовища та модульного середовища навчання у контексті дослідження.
5. У тексті дисертації недостатньо переконливим вважаємо висвітлення зарубіжного досвіду формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти.

6. Вважаємо, що дослідження значно виграло б за рахунок підсилення логічного зв'язку між структурними підрозділами дисертації, більш детального розкриття науково-дослідної роботи майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту та раціональної організації їхньої самостійної роботи в умовах дистанційного формату навчання, в контексті академічної мобільності студентів.

Водночас стверджуємо, що висловлені зауваження мають здебільшого характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Квасниці І.М., не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження.

Про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів». На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота «**Формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти**» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її автор – **Квасниця Ірина Миколаївна** – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Р.М. Пріма

